

Rutine for avklaring av kriterier

For kvaliteten i Miljøfyrtårnsertifisering og for å sikre troverdighet og kredibilitet er det helt avgjørende at alle aspekter i en virksomhet dekkes av kriterier.

Våre kvalitetsrutiner har avslørt enkelte virksomheter som har kommet frem til sertifiseringstidspunkt med mangelfulle eller feil sertifiseringskriterier. Det er viktig at denne typen utfordringer oppdages så tidlig som mulig og at konsulenter har tilstrekkelig kunnskap til å koble korrekte bransjekriterier til virksomheten ved oppstart.

I møte med kundene vil man, fra tid til annen, oppleve at det er vanskelig å avgjøre om det finnes sertifiseringskriterier og i så fall hvilke.

Dette dokumentet oppsummerer Miljøfyrtårn sin praksis på temaet valg av sertifiseringskriterier. Målet med dokumentet er følgende:

- oppsummere hovedtrekkene i hva som skal til for at en virksomhet er *sertifiserbar*,
- hvordan miljøpåvirkningen i en virksomhet identifiseres og *korrekte sertifiseringskriterier tildeles*
- hvordan man kan benytte *avklaringsfanen*
- hvordan man skal benytte «*andre miljøaspekter*»
- gi en oversikt over noen *ofte stilte spørsmål* relatert til kriteriesett

Dokumentet vil oppdateres i takt med at praksis opparbeides, systemregler endres osv.

Er virksomheten sertifiserbar?

En virksomhet er sertifiserbar dersom de vesentlige miljøaspektene dekkes gjennom Miljøfyrtårns bransjekriteriesett. Med de vesentlige miljøaspektene regner man miljøpåvirkningen fra hovedaktivitetene virksomheten bedriver, og eventuelle andre større miljøpåvirkninger som identifiseres, f.eks. gjennom virksomhetens risikoanalyse. Alle virksomheter skal alltid oppfylle felleskriterier + leietaker/byggeier, og i tillegg skal det legges til kriteriesett som fanger opp eventuelle vesentlige miljøaspekter utover dette.

I de aller fleste tilfeller vil ett eller to bransjekriteriesett kombinert med felleskriterier + byggeier/leietaker være tilstrekkelig, men dersom en virksomhet har flere vesentlige miljøaspekter vil det kunne være behov for flere bransjekriteriesett.

Det er viktig å kartlegge virksomhetens aktiviteter og miljøpåvirkning for å avgjøre om virksomheten er sertifiserbar. I kartleggingen skal det altså tydeliggjøres hvilke aktiviteter virksomheten har og om Miljøfyrtårns kriteriesett kan dekke inn de mest vesentlige miljøaspekter som følger med disse aktivitetene.

Det kan være utfordrende å definere veldig tydelig hva «vesentlig» er i denne sammenhengen. Et viktig hjelpemiddel for å vurdere vesentlighet, er virksomhetens risikovurdering. I risikovurderingen vurderer man hvilke aktiviteter som kan påvirke både indre miljø (=helse og sikkerhet samt trivsel til de ansatte) og ytre miljø (=naturmiljø, altså det som er forbundet med avfall, utslipp/forurensning osv.), og vurderer mulige konsekvenser. Dette gir en god pekepinn på vesentlighet. Et annet hjelpemiddel kan som nevnt være å tenke mer overordnet på hva som er hovedaktivitetene virksomheten driver med. Eksempelvis:

- Et hotell, som har matservering utover frokost og har et bassengbad, burde bruke tre bransjekriteriesett, da de har tre tydelige hovedaktiviteter (Hotell, Restaurant, Badeanlegg).
- En klesbutikk, som også har en budtjeneste hvor man sporadisk leverer klær med sykkel til kunder i nærområdet, trenger kun ett bransjekriteriesett, da det kun er butikken som er en tydelig hovedaktivitet.

Merk likevel at dersom virksomhetens vesentlige miljøaspekter/hovedaktiviteter ikke kan dekkes gjennom ett eller flere kriteriesett, er virksomheten dessverre ikke sertifiserbar i Miljøfyrtårn-ordningen.

Miljøfyrtårn kan bistå med å avklare eventuelle tvilstilfeller. Før man kontakter Miljøfyrtårn, skal konsulent ha gjort en innledende vurdering av hvorvidt det finnes kriteriesett som er dekkende. Da blir det lettere for Miljøfyrtårn å yte god veiledning.

Hvordan identifisere miljøpåvirkning og tildele passende kriteriesett

Vi har satt opp en rekke spørsmål/sjekkpunkter som vi anbefaler at du som konsulent benytter for å finne passende kriteriesett:

- Hva er hovedaktiviteten til virksomheten? Hvilke varer eller tjenester leveres? Bruk næringskoden for å finne bransje på www.brreg.no. Det kan også være nyttig å undersøke relevante lovkrav virksomheten er underlagt. *NB! I enkelte tilfeller gjenspeiler ikke næringskoden virksomhetens faktiske aktiviteter. Næringskoden skal derfor kun benyttes som støtteverktøy*
- Tilbyr virksomheten andre tjenester i tillegg (sekundæraktiviteter) Det skal være fokus på aktiviteter som kan ha en negativ miljøpåvirkning, altså en risikobasert tilnærming. Vurder om omfanget av sekundæraktivitet tilsier at flere sertifiseringskriterier skal legges til, eller om disse best håndteres gjennom kriterium ID1963 "Andre miljøaspekter".
- Har virksomheten lager, verksted, vaskehall m.m.? Det er viktig å få med seg alle deler av virksomheten for å vurdere hvor miljøpåvirkningen ligger.

- Still kontrollspørsmål om det kreves spesiell fagkompetanse (f.eks. fagbrev) eller offentlige godkjenninger/tillatelser for å utføre aktivitetene/tjenestene.
- Hva er de potensielle miljøaspektene av hoved- og sekundæraktivitetene? Undersøk bl.a. hvordan aktivitetene påvirker energiforbruk, transportmåte, arbeidsmiljø/sikkerhet samt om det generes/transporteres/lagres spesielle avfallsfraksjoner (f.eks. farlig avfall, EE-avfall, forurensede masser) eller farlige stoffer.
- Har virksomheten betydelige indirekte miljøpåvirkninger? F.eks. ved at virksomheten foretar omfattende innkjøp av varer og/eller tjenester.

Har Miljøfyrtårn bransjekriterier som dekker de vesentlige miljøaspektene som er avdekket gjennom punktene over?

Hvis ja: Tildel bransjekriterier

Hvis nei: Virksomheten er ikke sertifiserbar

Hvis usikkert: Kontakt Stiftelsen Miljøfyrtårns miljøfaglige rådgivere.

Kort oppsummert: Man trenger ikke dekke inn absolutt alle miljøaspekter for at en virksomhet skal være sertifiserbar, men virksomhetens tydelige hovedaktiviteter og største miljørisikoer må være dekket av bransjekriterier.

Bruk av fanen «Avklaringslogg»

Viktige faglige avklaringer skal logges i avklaringsfanen. Et typisk eksempel kan være at et tvilstilfelle rundt valg av riktig kriteriesett har vært behandlet hos Stiftelsen Miljøfyrtårn. Konklusjonen av en faglig avklaring legges alltid i avklaringsfanen. Det er Stiftelsen Miljøfyrtårn sitt ansvar å legge inn avklaringen i miljøfyrtårnportalen. Det er viktig at både konsulenter og sertifisører sjekker avklaringsfanen når de starter arbeidet med en virksomhet.

Kriterium 1963: Andre miljøaspekter

Kriterium 1963 sier følgende: *“Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.”*

Kriterium 1963, Andre miljøaspekter, skal brukes i de tilfellene bransjekriteriesettene treffer det meste av virksomhetens vesentlige miljøaspekter, men hvor enkelte elementer ikke er dekket inn.

Andre miljøaspekter skal ikke brukes til å behandle hovedaktiviteter, eller en stor andel av virksomhetens totale miljøpåvirkning. Andre miljøaspekter skal brukes til å «tette hull».

Miljøfyrtårn vil utvikle tydeligere retningslinjer og smidigere teknisk tilrettelegging for bruk av «Andre miljøaspekter» i nær fremtid.

Ofte stilte spørsmål og avklaringer:

Spørsmål/bransje	Svar
Sertifiserer Miljøfyrtårn virksomheter som har kommersielt skogbruk/landbruk o.l. som hovedaktivitet?	Miljøfyrtårn har dessverre ikke sertifiseringskriterier for slike virksomheter.
Hva med f.eks. dyrking av mat og dyrehold i veldig liten skala, f.eks «museumsdyr» og pallekarmdyrking av grønnsaker?	I tilfeller hvor slike ting kun er små deler av en mye større total (ofte tilfelle f.eks. ved museer), kan virksomheten sertifiseres. Vurder evt. bruk av «andre miljøaspekter». Ved dyrehold skal kriteriene for dyreparker og besøksgårder vurderes.
Sertifiserer Miljøfyrtårn virksomheter som driver produksjon av mat- og drikkevarer?	Nei. Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for slike virksomheter. Unntakene er de følgende: <ul style="list-style-type: none"> • Bakeri • Kjøttbearbeidende industri • Iskremfabrikk/meieri Det vil i løpet av 2020 komme kriterier for kaffebrennerier og ølbryggerier.
Skal man benytte kriteriesett «Renholdsbedrift» der det er internt ansatte renholdere?	Nei, vanligvis ikke. Kun dersom dette utgjør en betydelig del av totalvirksomheten. Men det er naturlig å vurdere bruk av «andre miljøaspekter» der det er internt ansatte renholdere.
Slamsuging/rørspyling	Slike virksomheter sertifiseres på kriteriesettet Veitransport og/eller Maskinentreprenør, eventuelt også med tillegg under «andre miljøaspekter» (f.eks er ofte farlig avfall og utvendig vask tjenester noen av disse virksomhetene driver med).
Vaktmester	Vaktmestere i større bygg, med et lite kontor/verksted, behandles vanligvis ikke særskilt i sertifiseringen. Vurder evt. bruk av «andre miljøaspekter».

<p>Verksted</p>	<p>Der verksted utgjør en hovedaktivitet, skal relevant kriteriesett legges til, f.eks. Mekanisk verksted, Trebearbeidende industri, Byggentreprenør, Plastindustri el.l.</p> <p>Der hvor det er mindre verksteder (f.eks på bakrom i butikk o.l.) vurderer man bruk av «andre miljøaspekter».</p>
<p>Lager</p>	<p>Et lager vil ha viktige HMS-risikoer ved seg. Ofte vil et normalt lager (med lagring av ikke-farlig avfall og ikke/lite mekanisert) være ivaretatt av felleskriteriene. Vurder eventuelt «andre miljøaspekter». Det er derfor viktig å tenke risikomomenter for ytre og indre miljø når lageret vurderes.</p>
<p>Kantine/kjøkken</p>	<p>Kantine blir det når de har eget personell som tilbereder eller bestiller/serverer mat til de ansatte. Et kjøkken der alle lager seg sitt selv, er ikke en kantine.</p> <p>Virksomheter med egen kantine skal ha med dette kriteriesettet.</p> <p>I tilfeller hvor kantinedriften er outsourcet til et annet driftsselskap, trenger ikke kantinekriteriesettet legges til, men det anbefales å påvirke driftsselskap til å sertifisere seg, eller stille relevante miljøkriterier ved innkjøp av tjenesten.</p>
<p>Tomme ekstrabygg</p>	<p>Tomme tilbygg, garasjer og lignende i tilknytning til virksomheten dekkes gjennom felleskriterier/byggeier/leietaker.</p> <p>Bruk evt. også andre miljøaspekter.</p>
<p>Har tilhold to/flere steder</p>	<p>For virksomheter som har tilhold i separate bygg med noen få ansatte begge steder og med samme ledelse, kan man vurdere å søke Miljøfyrtårn om å innlemme en av lokasjonene som såkalt «satellitt». Når en lokasjon er satellitt, fyller den ikke ut en egen miljøkartlegging, men inngår i miljøkartleggingen til lokasjonen den sertifiseres sammen med.</p> <p>For at en lokasjon skal kunne inngå som en satellitt i en annen lokasjon, skal antallet årsverk tilknyttet lokasjonen være maksimalt</p>

	<p>3 (4 i hovedkontormodellen). I tillegg skal satellittene dekkes av samme aktivitet/kriteriesett som den andre lokasjonen. I noen tilfeller, der det er svært store miljøaspekter knyttet til aktivitetene, kan satellittmodellen ikke benyttes.</p>
Nyttebiler (veitransport)	<p>Hvor stor skala er det snakk om før man benytter kriteriesettet «Veitransport»?</p> <p>veitransport benyttes ved langtransport. Hvis transport tilbys som en tjeneste, og/eller virksomheten har biler i faste ruter/kjøremønstre som en del av virksomhetens totale produkt og løsninger, skal kriteriesett for veitransport brukes.</p> <p>Det vil si at når det gjelder enkel og sporadisk tjenestekjøring, eller transport av ansatte (håndverkere o.l.) trenger man ikke benytte kriteriesett for veitransport.</p> <p>«Administrerende transportselskap» benyttes der man ikke har egne biler/sjåfører, men leier disse inn. Det er fullt mulig å bruke begge kriteriesettene (noen har delvis egne og delvis innleide sjåfører).</p> <p>Ved veitransport knyttet til masseutkjøring/anleggsvirksomhet, er normalt «Maskinentreprenør» tilstrekkelig som kriteriesett.</p>
Renseanlegg	<p>Renseanlegg er dessverre ikke sertifiserbare per dato.</p>
Forbrenningsanlegg/fjernvarme o.l.	<p>Per dato er slike virksomheter ikke sertifiserbare. Miljøfyrtårn jobber med løsninger som forhåpentligvis lanseres første halvår i 2020.</p>
Kraftverk/energiproduksjon	<p>Miljøfyrtårn har per dato ikke sertifiseringskriterier for kraftproduksjon. Miljøfyrtårn jobber med løsninger for dette som forhåpentligvis lanseres første halvår i 2020.</p>

	Salgsselskaper/nettselskaper i energikonsern kan sertifiseres. Det er kun selve produksjonsdelen Miljøfyrtårn per dato ikke har sertifiseringskriterier for.
Byggeier	Byggeierkriteriesettet skal benyttes i følgende situasjoner: <ul style="list-style-type: none"> • Der virksomhet sitter i lokaler som eies av virksomheten selv • Der virksomheter sitter i lokaler som eies av annet selskap underlagt felles ledelse • Der virksomhet eier bygg som leies ut til andre Spesielt i siste situasjon treffer ikke kriteriesettet de vesentlige miljøaspektene godt. Miljøfyrtårn er derfor i gang med å utvikle et kriteriesett for eiendomsforvaltere/eiendomsutviklere også.
Hoteller med matservering utover frokost	Skal alltid ha restaurantkriteriene, hotellkriteriene dekker kun frokost
Bruk av kriteriesettet «prosjekterende» for andre enn arkitekter	Kriteriesettet «Prosjekterende» passer alle virksomheter som prosjekterer, ikke bare arkitekter. Kriteriene kan altså også være nyttige for landskapsarkitekter og entreprenører som prosjekterer selv.
«Grønn» vs. «Grå» anleggsarbeid	Kriteriesettet «Maskinentreprenør» retter seg mot den «grå» delen av anleggsarbeid, altså grunnarbeid som graving, stein- og betongarbeid. Den «grønne» delen, altså alt som har med opparbeiding med grøntarealer, beplantning osv. å gjøre, dekkes av kriteriesettet «Anleggsgartner». Store virksomheter som dekker den grå og grønne delen kan ha nytte av begge kriteriesett